

UPUTE ZA IZRADU I OBLIKOVANJE ZAVRŠNOG I DIPLOMSKOG RADA

Ove upute sastavljene su na temelju Pravilnika o završnim i diplomskim ispitima Medicinskog fakulteta Osijek i 5. izdanja udžbenika "Uvod u znanstveni rad u medicini", autora Marušić M. i suradnika (Medicinska naklada, Zagreb, 2013.).

Osnovna je svrha uputa pristupnicima opisati i obrazložiti pravila kojih se obvezatno i u potpunosti moraju pridržavati tijekom izrade i oblikovanja završnih i diplomskih radova.

IZRADA I OBLIKOVANJE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG RADA

Završni/diplomski rad tiska se na papiru standardne veličine (A4, 210 x 297 mm) sa slobodnim rubnicima od 2,5 cm, a u proredu 1,5. Za ispis treba rabiti pismo veličine 12 tipografskih točaka vrste Times New Roman s obvezatnom potporom svih hrvatskih znakova. Tekst mora biti obostrano poravnat, osim referencija. Sve stranice teksta moraju biti numerirane, tj. označene brojevima. **Tekst mora biti pisan znanstvenim stilom jezika studija po svim gramatičkim i pravopisnim pravilima, u suprotnome će rad biti vraćen bez obzira na kvalitetu sadržaja rada.**

Studentskoj službi studija upućuje se rad u elektroničkom obliku isključivo u pdf (prema engl. *portable document format*) formatu zajedno sa svi ostalim popratnim dokumentima (<https://www.mefos.unios.hr/index.php/hr/studenti/zavrsetak-studija>).

Ocjene sva tri člana Povjerenstva za ocjenu rada predaju se elektroničkim putem na adresu ozzid@mefos.hr ili osobno studentskoj službi. U slučaju da je rad u međuvremenu mijenjan, potrebno je dostaviti i novu inačicu rada u elektroničkom obliku.

Uz prethodno, obvezno je provesti i priložiti i izvješće mentora o provedenoj provjeri izvornosti rada. Predaje se cjelovito izvješće iz Turnitina i obrazac koji se predaje (obrazac MFO-ZDI-09). Detalji o provjeri izvornosti navedeni su u dijelu **5. Plagiranje** ovih Uputa.

Sva elektronička prepiska sa studentskom službom, članovima Povjerenstva za ocjenu rada ili Odborom za završne i diplomske radove **MORA se odvijati ISKLJUČIVO korištenjem adrese elektroničke pošte s domenom mefos.hr**, tj. adrese elektroničke pošte oblika:

ime.prezime@mefos.hr

Poruke poslane s drugih računa elektroničke pošte neće biti uzete u obzir niti razmatrane.

Nakon što je završni/diplomski rad dobio pozitivnu ocjenu i određen je datum obrane, student je dužan Studentskoj službi predati tiskanu konačnu inačicu završnog odnosno diplomskog rad (tvrdi uvez) i snimljeni rad na elektroničkom mediju poput USB-a najkasnije na predviđeni dan javne obrane završnog odnosno diplomskog rada.

1. Tvrdi uvez i oblikovanje ovitka

Boja korica tvrdog uveza treba biti tamno plava sa zlatnim, srebrnim ili bijelim slovima.

Na prednjoj stranici ovitka treba u gornjem dijelu, pri vrhu, pisati:

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
MEDICINSKI FAKULTET OSIJEK
NAZIV STUDIJA¹

U sredini stranice treba pisati:

Ime Prezime
NASLOV RADA
Završni rad ili Diplomski rad

Pri dnu stranice treba pisati:

Mjesto, godina

Sav tekst na prednjoj stranici ovitka piše se pismom veličine 16 tipografskih točaka vrste Times New Roman i podebljano, osim naslova rada koji se piše pismom veličine 24 tipografske točke.

Obratite pozornost da se naziv sveučilišta, fakulteta i naslov rada pišu velikim tiskanim slovima i da se svi ispisi centriraju na stranici.

Primjer izgleda prednje stranice ovitka za završni rad na sveučilišnom prijediplomskom studiju Medicinsko laboratorijska dijagnostika prikazan je na sljedećoj stranici.

Prednja stranica ovitka diplomskog rada sadrži sve iste elemente kao u navedenom primjeru osim naziva studija i razine studija (sveučilišni integrirani ili sveučilišni diplomski studij).

¹ SVEUČILIŠNI INTEGRIRANI PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJ MEDICINA
ili
SVEUČILIŠNI INTEGRIRANI PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJ FARMACIJA
ili
SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ MEDICINSKO LABORATORIJSKA DIJAGNOSTIKA
ili
SVEUČILIŠNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MEDICINSKO LABORATORIJSKA DIJAGNOSTIKA

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
MEDICINSKI FAKULTET OSIJEK
SVEUČILIŠNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MEDICINSKO
LABORATORIJSKA DIJAGNOSTIKA**

Ime Prezime

NASLOV RADA

Završni rad

Osijek, 2025

Kada to debljina rada dopušta, na hrptu tvrdog uveza se ispisuje: ime i prezime autora, Završni rad/Diplomski rad, godina. Unutrašnja strana ovitka i prva stranica koja se na ovitak naslanja su prazni.

2. Obvezatni listovi rada

Na sljedećem, drugom, listu ponavlja se sadržaj ovitka rada (v. gore).

Treći list rada sadrži sljedeće podatke:

Rad je ostvaren u: (ustanova gdje je rad rađen)

Mentor rada: (Ime i prezime mentora, s titulom)

Rad ima _____ listova, _____ tablica i _____ slika.

Četvrti list može, ali ne mora sadržavati Predgovor radu, unutar kojeg se navode podatci važni za oblikovanje rada. Predgovor može sadržavati i moto istraživanja, te zahvale osobama koje su na neki način pomogle u ostvarenju rada.

Navedeni obvezatni listovi rada i proizvoljni četvrti list se **ne numeriraju**.

3. Dijelovi rada

Nakon obvezatnih listova rada obvezatno slijedi sadržaj rada. Sadržaj navodi poglavlja i potpoglavlja (do dvije podrazine) te brojeve stranica na kojima započinju. Brojevi stranica na kojima započinju poglavlja i potpoglavlja u sadržaju trebaju biti poravnati u desno s vodećim točkama, kako je prikazano u sljedećem primjeru:

.....	
1. UVOD	1
1.1. Povijest informatike	1
1.2. Medicinska informatika.....	3
1.3.1. Definicije informatike u medicini	5
1.3.2. Upotreba digitalnih tehnologija i računala u zdravstvu	6
.....	

Kratice

Kada se u radu koristi veći broj kratica (pet i više), poželjno je **nakon sadržaja** na novoj stranici navesti **popis kratica** korištenih u tekstu. Kratice navoditi po abecednom redu.

Popis kratica

U popisu kratica navode se kratice i pokrate koje se često koriste u tekstu rada. Navode se abecednim redom, a nakon kratice slijedi crtica te opis kratice. Opis kratice obvezno mora sadržavati hrvatski prijevod ili opis izvornika prema kojemu je kratica načinjena. Ukoliko je kratica

pokrata izraza na stranom jeziku, nakon hrvatskog prijevoda ili opisa izvornika u zagradi se navodi puni tekst izvornika na stranom jeziku koji se piše ukošeno.

Opis kratice koja je pokrata izraza na hrvatskom jeziku:

- SZO – Svjetska zdravstvena organizacija

Opis kratice koja je pokrata izraza na stranom jeziku:

- WHO – Svjetska zdravstvena organizacija (prema engl. *World Health Organization*)

Uvođenje kratica u tekstu rada

Kratice se u tekstu rada potpuno objašnjavaju samo pri prvom korištenju kratice. Za kratice koje su pokrata izraza na hrvatskom jeziku, prvo se napiše puni hrvatski tekst iza kojega slijedi kratica u zagradi, npr. “Svjetska zdravstvena organizacija (SZO)”, a u daljnjem tekstu se može koristiti samo kratica.

Za kratice koje su pokrata izraza na stranom jeziku također se prvo piše puni hrvatski prijevod, nakon čega se u zagradi navodi kratica izraza na stranom jeziku te puni tekst izraza na stranom jeziku koji se piše ukošeno, npr. “Svjetska zdravstvena organizacija (WHO, prema engl. *World Health Organization*)”.

Kratice u tablicama i na slikama

Sve kratice koje se koriste u tablici moraju biti objašnjene u podbilješkama tablice neovisno o tome je li kratica već korištena u tekstu ili nekoj od prethodnih tablica. Sve kratice koje se koriste na slici moraju biti objašnjene u opisu slike neovisno o tome je li kratica već korištena u tekstu ili nekoj od prethodnih slika.

Nakon toga, po želji pristupnika, mogu se navesti i **popisi tablica i slika**, svaki započet na novoj stranici. Popisi tablica i slika, ako se navode, trebaju sadržavati natpis, broj i naslov tablice/slike te brojeve stranica na kojima se nalaze.

Stranice sadržaja, popisa kratica, tablica i slika numeriraju se rimskim brojevima. Prva stranica uvida prva je stranica numerirana arapskim brojevima koji slijede do kraja rada, tj. do naslovne stranice priloga (ako ih ima). Bojevi stranica pišu se u desnom donjem kutu stranice, ako je rad tiskan jednostrano, odnosno donjem vanjskom kutu stranice rada koji je tiskan dvostrano. Pristupnicima se preporuča da rad tiskaju dvostrano.

Završni/diplomski rad može biti znanstveni ili stručni istraživački rad.

Znanstveni ili stručni istraživački rad ima sljedeće obvezne dijelove (redoslijedom kako je navedeno):

1. Uvod
2. Hipoteza (obvezna samo kod znanstvenih radova)
3. Cilj (ili: Ciljevi)
4. Materijal i metode (ili "Ispitanici i metode")
5. Rezultati
6. Rasprava
7. Zaključak (ili: Zaključci)
8. Sažetak (sažetak rada i ključne riječi)

9. Summary (naslov rada, sažetak i ključne riječi na engleskom jeziku)
10. Literatura (referencije)
11. Životopis
12. Prilozi.

Svako poglavlje treba započeti na novoj stranici. Poglavlja mogu biti podijeljena na potpoglavlja do dvije podrazine, **ona ne započinju na novoj stranici**. Potpoglavlja se unutar iste razine numeriraju na način da se broju prethodne razine numeracije doda redni broj potpoglavlja, kako je prikazano u sljedećem primjeru:

```

.....
3. Ispitanici i metode -> poglavlje
3.1. Ustroj studije -> potpoglavlje, prvi nivo
3.2. Ispitanici -> potpoglavlje, prvi nivo
3.2.1. Bolesnici -> potpoglavlje, drugi nivo
3.2.2. Kontrolna skupina -> potpoglavlje, drugi nivo
3.3. Metode -> potpoglavlje, prvi nivo
.....

```

Od prve stranice uvoda pa sve do naslovne stranice priloga u zaglavlju stranica ispisuje se naslov tekućeg poglavlja. Zaglavlje mora biti iste vrste fonta kao i ostatak teksta.

4. Dijelovi znanstvenog i stručnog istraživačkog rada

4.1. Uvod

U ovom je dijelu rada potrebno prikazati osnovne spoznaje o području o kojemu pristupnik piše rad, predmetu istraživanja i objavljenim rezultatima dosadašnjih istraživanja te obrazložiti problem koji slijedi u radu. Udžbeničku građu u uvodnom dijelu treba svesti na minimum koji je neophodan da bi se mogao shvatiti problem koji se u radu istražuje. **Uvod ne smije prelaziti jednu četvrtinu od ukupnog broja stranica teksta rada (od uvoda do priloga).**

Svaku tvrdnju koja nije vlastita mora se potkrijepiti odgovarajućim navodom. U području biomedicine i zdravstva u pravilu se navodi iz literature citiraju Vancouverskim stilom, tj. prema redoslijedu pojavljivanja (literaturni navod koji se prvi navodi u tekstu označuje se brojem 1, sljedeći navod označuje se brojem 2 itd., pri čemu isti literaturni navod zadržava isti broj u cijelom tekstu rada), a u tekstu se navode brojem u zagradi **kao sastavni dio rečenice** na koju se odnosi. Iza broja referencije točka se **ne stavlja**.

Primjeri pisanja navoda u tekstu:

Razumijevanje uzroka socioekonomskih stupnjeva u zdravstvu ključno je za učinkovitost intervencija u populaciji (1).

Odgojni obrasci roditelja snažno djeluju na formiranja stajališta o boli kod djece te se prenose i u odraslu dob (11, 13, 17).

Više od 120 zemalja u svijetu ima različite modele organizirane palijativne medicine (14 – 16).

4.2. Hipoteza

Ovo je poglavlje obavezan dio samo onog završnog/diplomskog rada koji je znanstveni. U drugim vrstama završnih/diplomskih radova ovo se poglavlje ne navodi.

U ovom je poglavlju potrebno kratko i precizno oblikovati i izreći znanstvenu hipotezu istraživanja. Hipoteza se iskazuje bez uvodnog teksta (taj se dio treba nalaziti u poglavlju Uvod). U radu se preuzima i navodi hipoteza prihvaćena u S obrascu.

4.3. Cilj

U ovom je dijelu rada potrebno izrijekom navesti planirane ciljeve rada, bez uvodnog teksta (taj se dio treba nalaziti u poglavlju Uvod). Ciljeve treba kratko i jasno izložiti u tekstu koji uobičajeno ne prelazi pola stranice. U radu se preuzimaju i navode ciljevi prihvaćeni u S obrascu.

U radu koji je znanstveni ciljevi trebaju biti vođeni postavljenom hipotezom te oblikovani u svrhu njezinog potvrđivanja ili opovrgavanja.

Pri pisanju ciljeva trebati imati na umu da iz njih trebaju logično slijediti metodologija istraživanja, rezultati i zaključci.

4.4. Materijal i metode (Ispitanici i metode)

U ovom je dijelu potrebno detaljno opisati sve elemente metodologije istraživanja.

4.4.1. Ustroj studije

Opisati vrstu studije. Dobro poznate vrste studija (npr. presječna studija) nije potrebno podrobno opisivati, već samo citirati odgovarajuću literaturu. Nove oblike studija treba iscrpno opisati navodeći koje su skupine uključene u istraživanje, kako su oblikovane, na koji su način odabrani članovi pojedinih skupina i sl.

Posebno pojasniti sve dodatne čimbenike studije, primjerice kriterije za uključivanje/isključivanje ispitanika u studiju, postupak randomizacije, maskiranje itd.

4.4.2. Ispitanici (Materijal)

Opisati tko su ispitanici, iz kojih se populacija i kako uzorkuju, kako je i kada uzorak oblikovan i zašto, postoji li kontrolna skupina i tko je sačinjava, odnosno što čini materijal istraživanja, kako i kada je prikupljen i sl.

4.4.3. Metode

Opisati pokazatelje (varijable) koje se analiziraju. Opisati na koji su način prikupljeni podatci (mjerenje, upitnik, anketa i sl.) i kojim su metodama obavljena mjerenja i druga opažanja.

Svi temeljni postupci rada moraju u ovoj cjelini biti navedeni te dostatno protumačeni i obrazloženi. Standardni postupci navode se samo imenom i odgovarajućim citatom; manje poznati postupci trebaju biti popraćeni kraćim opisom i literaturnim navodom objavljenog rada u kojemu su detaljno objašnjeni.

4.4.4. Statističke metode

Opisati osnovne osobine i mjerne ljestvice prikupljenih podataka. Navesti koji su se odnosi među podacima istraživali zajedno sa statističkim postupcima koji su se u tu svrhu upotrijebili.

Općepoznati i jednostavni statistički postupci (kao npr. postupci opisne statistike, Studentov t-test i sl.) navode se samo imenom i citatom opće statističke literature. Manje uvriježene i složene statističke postupke treba opisati uz pozivanje na literaturu gdje su detaljno opisani.

Navesti kojim je postupcima izvršena provjera ispunjavaju li prikupljeni podatci pretpostavke za korištenje primijenjenih statističkih postupaka te koji su se postupci rabili u slučaju da prikupljeni podatci nisu ispunjavali tražene pretpostavke.

Potrebno je navesti koji se računalni program rabio za obradu podataka. Ako se za obradu podataka rabio neki od računalnih programa za obradu podataka dostupnih na tržištu, treba navesti naziv programa iza kojeg se u zagradi navodi inačica, proizvođač, te mjesto i država proizvodnje.

Primjer navođenja računalnog programa korištenog za statističku analizu podataka:

Za statističku obradu podataka rabljen je program SPSS for Windows (inačica 13.0, SPSS Inc., Chicago, IL, SAD).

Izvorne i vlastite računalne programe koji su korišteni u obradi podataka treba navesti nazivom, inačicom, imenom autora, gradom i državom autora, a detaljan opis programa (za vlastite programe i ispis programskog koda) dati u privitku (za vlastite programe i u digitalnom obliku na nekom od medija za pohranu npr. USB).

Također je potrebno navesti razinu značajnosti koja se koristila za ocjenu značajnosti dobivenih rezultata te postupke za očuvanje odabrane razine značajnosti u slučajevima višestrukog testiranja.

4.5. Rezultati

U ovome se poglavlju prikazuju nalazi provedenog istraživanja. Tekst ovog poglavlja treba predstavljati sažetu i logičnu priču o dobivenim rezultatima. Započinje opisom ispitanika i njihovih osnovnih značajki, a nastavlja se iznošenjem preostalih rezultata. U ovome se poglavlju o rezultatima **ne raspravlja**, nego ih se samo iznosi.

Dobiveni se podatci mogu prikazati tekстом, tablicom ili slikom, pri čemu se treba voditi osnovnim pravilom da se **podatci prikazuju samo na jedan način**. Podatke prikazane u npr. tablici ne treba

prepričavati u tekstu, nego samo navesti najvažniji (najzanimljiviji) nalaz, a za detalje uputiti čitatelja na tablicu u kojoj su oni prikazani. Svaka tablica i slika mora biti razumljiva i bez čitanja dodatnog teksta (v. odjeljak 4.12 Tablice, grafikoni, slike).

4.6. Rasprava

Bit rasprave kritički je osvrt na dobivene rezultate. U Raspravi se vlastiti rezultati uspoređuju s drugim nalazima te raspravljaju teorijske i praktične posljedice provedenog istraživanja, tj. kako se dobiveni rezultati uklapaju u šire područje opisano na početku Uvoda.

4.7. Zaključak

U ovome se dijelu rada trebaju kratko, sažeto i jasno iznijeti zaključci koji proizlaze iz dobivenih rezultata. **Zaključci se navode taksativno**, nakon kratkog uvodnog teksta kao što je npr.:

"Na temelju provedenog istraživanja i dobivenih rezultata mogu se izvesti sljedeći zaključci:

1. ...
2. ...
3. ...“

Treba voditi računa da se među zaključcima nađu odgovori na postavljene ciljeve.

4.8. Sažetak (Summary)

Sažetak rada piše se strukturirano i uobičajeno se sastoji od sljedećih cjelina: Cilj istraživanja (Objectives), Nacrt studije (Study Design), Ispitanici i metode (Participants and methods) ili Bolestnici i metode (Patients and Methods) ili Materijal i metode (Material and Methods), Rezultati (Results), i Zaključak (Conclusion). **Duljina sažetka na hrvatskom jeziku ne smije prelaziti 250 riječi.**

Iza sažetka navodi se niz od tri do sedam ključnih riječi napisanih na hrvatskom jeziku. Preporuča se korištenje riječi medicinskih predmetnica sadržanih u tezaurusu MeSH (od engl. Medical Subject Headings). Preglednik predmetnica MeSH-a dostupan je na adresi: <http://www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html>.

Sve se ključne riječi upisuju u jednom odlomku. Pomoćne se ključne riječi od glavnih odvajaju zarezmom, a ključne se riječi međusobno odvajaju točkom sa zarezmom. Navode se abecednim redom.

Ključne riječi trebaju najbolje odraziti ciljeve istraživanja te većim dijelom trebaju biti zastupljene ili prepoznatljive u naslovu rada.

Na stranici sažetka na engleskom jeziku, a prije samog sažetka, navodi se naslov rada na engleskom jeziku. Sažetak na engleskom jeziku može biti nešto dulji, ali ne više od 350 riječi. Nakon sažetka na engleskom jeziku navode se ključne riječi na engleskom jeziku.

U sažetku se o rezultatima raspravlja istodobno s njihovim navođenjem.

4.9. Literatura (referencije)

Referencije čini popis literature u kojem se navode samo oni radovi koji su citirani u tekstu. Navodi moraju biti što je moguće novijeg datuma objave, pri čemu je **najmanje 1/3 citiranih radova objavljena u pet godina koje prethode istraživanju** prikazanom u završnom/diplomskom radu. Literatura se obvezatno navodi Vancouverskim stilom, pa se referencije nižu redoslijedom pojavljivanja u tekstu.

Vancouverski stil pisanja referencija točno propisuje sve podatke koje referencija treba sadržavati, njihov redoslijed, te način pisanja i odjeljivanja pojedinih podataka. Iscrpne upute (na engleskom jeziku) s primjerima pisanja referencija za različite literaturne izvore pristupnici mogu naći na adresi: http://www.nlm.nih.gov/bsd/uniform_requirements.html. Odlične upute o pisanju referencija na hrvatskom jeziku pristupnici mogu pronaći u svakom broju *Liječničkog vjesnika* (napomena: u tekstu rada treba citate navoditi brojevnim oznakama u zagradi, kako je već rečeno u točki 4.1, a ne brojevima u eksponentu kako to radi Liječnički vjesnik) ili *Medicinskog vjesnika* (https://hrcak.srce.hr/upute/upute_autorima_Medicinski_vjesnik.pdf).

Nazivi časopisa skraćuju se na način kako je to učinjeno u indeksnoj publikaciji *Index Medicus*, tj. kako se skraćuju nazivi časopisa koji se nalaze u bibliografskoj bazi *Medline*, a koja je besplatno javno dostupna u mrežnom sustavu PubMed. Kratice naziva časopisa dostupne su na adresi <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?db=Journals>.

Navode se imena samo prvih šest autora, a ako ih ima više, iza šestoga stavlja se zarez i oznaka "i sur."

Pri navođenju referencije obvezatno navesti stranice članaka objavljenog u časopisu obvezatno. Stranice u knjigama u pravilu se navode, no ne moraju u prigodama kada se tekst odnosi na cjelokupno izdanje te knjige.

Referencije završavaju točkom.

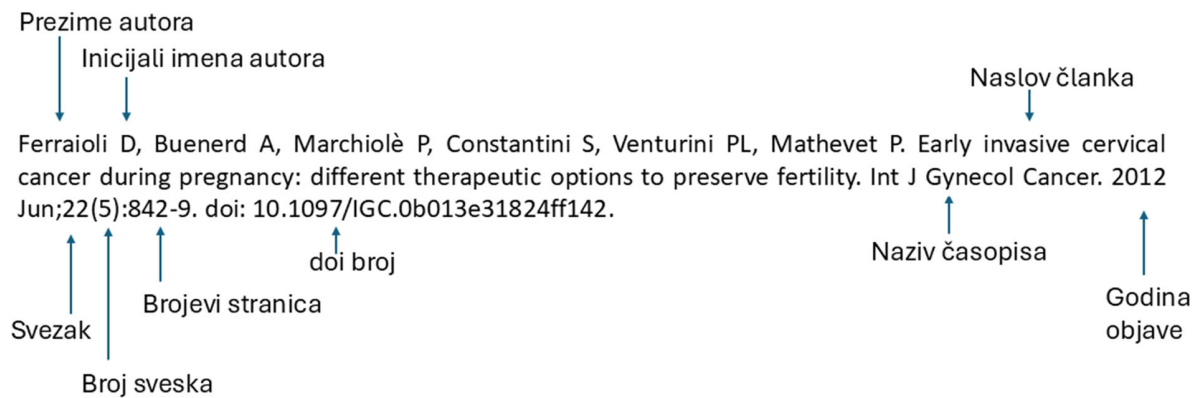
Primjeri navođenja najčešće rabljenih literaturnih izvora:

Članak u časopisu (do 6 autora):

Ferraioli D, Buenerd A, Marchiolè P, Constantini S, Venturini PL, Mathevet P. Early invasive cervical cancer during pregnancy: different therapeutic options to preserve fertility. *Int J Gynecol Cancer*. 2012;22(5):842-9. doi: 10.1097/IGC.0b013e31824ff142.

Zhang M, Holman CD, Price SD, Sanfilippo FM, Preen DB, Bulsara MK. Comorbidity and repeat admission to hospital for adverse drug reactions in older adults: retrospective cohort study. *BMJ*. 2009 Jan 7;338:a2752. doi: 10.1136/bmj.a2752

Bibliografske sastavnice:

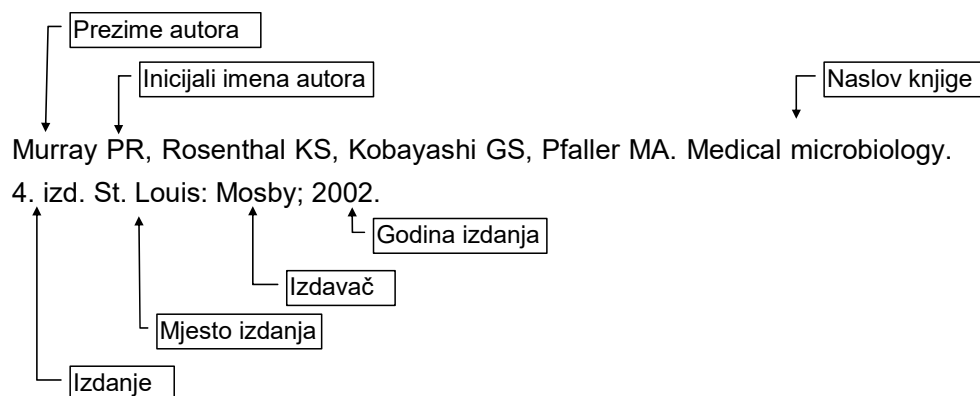
Slika 1. Bibliografske sastavnice referencije za članak u časopisu sa šest i manje autora (sliku izradila K. Mišković Špoljarić)

Članak u časopisu (više od 6 autora):

Wager E, Woolley K, Adshead V, Cairns A, Fullam J, Gonzalez J, Grant T, Tortell S. Awareness and enforcement of guidelines for publishing industry-sponsored medical research among publication professionals: the Global Publication Survey. BMJ Open. 2014 Apr 19;4(4):e004780. doi: 10.1136/bmjopen-2013-004780.

Knjiga:

Murray PR, Rosenthal KS, Kobayashi GS, Pfaller MA. Medical microbiology. 4. izd. St. Louis: Mosby; 2002.

Slika 2. Bibliografske sastavnice referencije za knjigu (sliku izradila V. Ilakovac)

Knjiga (urednici):

Bemmel JH van, Musen MA, ur. Handbook of medical informatics. Houten/Diegem: Springer; 1997.

Poglavlje u uredničkoj knjizi:

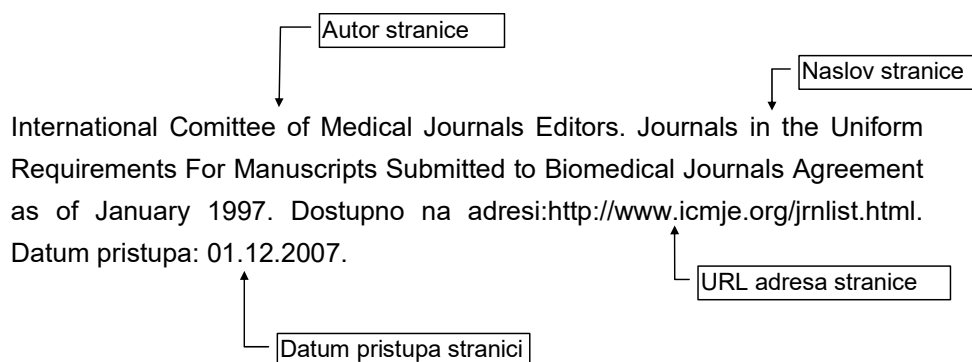
Petrak J. Narav i ustrojstvo sustava medicinskih informacija. U: Marušić M, urednik. Uvod u znanstveni rad u medicini. Zagreb: Medicinska naklada; 2004. str. 99-108.

Organizacija kao autor rada:

International Committee of Medical Journal Editors. Uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals. N Eng J Med 1997;336:309-15.

Stranica na internetu:

International Committee of Medical Journals Editors. Journals in the Uniform Requirements For Manuscripts Submitted to Biomedical Journals Agreement as of January 1997. Dostupno na adresi: <http://www.icmje.org/jrnlist.html>. Datum pristupa: 1. 12. 2007.

Slika 3. Bibliografske sastavnice referencije za stranicu na internetu (sliku izradila V. Ilakovac)

URL adresa stranice piše se normalnim tekstom u crnoj boji i bez podvlake.

4.10. Životopis

Životopis se piše **strukturirano**, a ne kao slobodan literarni tekst te mora biti napisan sažeto, organizirano, pregledno i sustavno. Uobičajeni dijelovi životopisa su: opći podatci, adresa, zaposlenje, školovanje, akademski naslovi, nagrade, članstva, stručne aktivnosti i publikacije, a po potrebi i adrese za preporuke. Primjer strukturiranog životopisa vidjeti u knjizi "Uvod u znanstveni rad u medicini" autora Marušić M. i suradnika (Medicinska naklada, Zagreb 2013., 5. izd., str. 180).

4.11. Prilozi

Kada postoje, posebni prilozi radu (preslike upitnika, složene sheme, nacrti i sl.) slijede iza životopisa. Na posebnoj stranici odmah iza životopisa ispisuje se "11. Prilozi", ispod čega se navode redni brojevi i naslovi (opisi) priloga i to je posljednja numerirana stranica rada. Nakon naslovne stranice priloga, na novoj se stranici ispisuje redni broj i naslov (opis) prvog priloga, a zatim slijedi prvi prilog. Na isti se način dodaju i ostali prilozi (posebna stranica s rednim brojem i naslovom priloga, a iza toga prilog). Najmanji format lista priloga je A4, a veći listovi se slažu na

format A4. Prilozi mogu biti obostrano ispisani. Sadržaj priloga mora biti u potpunosti vidljiv, stoga treba obratiti pažnju da desni slobodni rubnik priloga bude najmanje 2,5 cm. Stranice s rednim brojem i naslovom (opisom) pojedinih priloga i sami prilozi se ne numeriraju.

Prilozi nemaju smisao ako se na njih nigdje u tekstu rada ne upućuje.

4.12. Tablice, grafikoni, slike

Tablice, grafikoni i slike **ne stavljaju se na posebne stranice**, nego se uklapaju u tekst rada. Opisuje se natpisom, brojem i naslovom.

Uz tablice se stavlja natpis "Tablica", a uz grafikone i slike (fotografije, crteži i sl.) natpis "Slika". Tablice i slike numeriraju se arapskim brojevima odvojeno (posebno se numeriraju tablice, a posebno slike) i **jedinstveno u cijelom radu**.

Opisi tablica nalaze se uvijek **iznad tijela tablice**, a **opisi slika ispod tijela slika**.

I slike i tablice moraju biti objašnjene i jasne same za sebe, pa se u njima ne smiju rabiti kratice i oznake koje na istom mjestu, tj. u njima samima ili odmah ispod (za tablice), nisu i tumačene. Za označavanje bilježaka u tablicama rabe se sljedeći znakovi (u navedenom redoslijedu): *, †, ‡, §, ||, ¶, **, ††, ‡‡, itd.

Tablice i slike treba urediti na način da se ne prelamaju na više stranica. Pri uređivanju tablica dozvoljeno je mijenjati prored i veličinu i vrstu pisma (fonta) vodeći računa o ujednačenosti stila uređivanja tablica u cijelom radu.

Veliki objekti (tablice ili slike) koji ulaze u prostor slobodnih rubnika u portretnoj orijentaciji stranice mogu se urediti u pejzažnoj (*landscape*) orijentaciji.

Ako ne postoji način uređivanja koji bi omogućio prikaz tablice na jednoj stranici i nužno je da se tablica nastavlja na sljedećoj stranici, potrebno je na sljedećoj stranici na kojoj se tablica nastavlja ponoviti zaglavni redak tablice.

Slike (fotografije, crteže, sheme i sl.) koje je autor rada samostalno izradio moraju u opisu imati navedeno da je izvor slike autor, kao npr. "izvor: fotografirao autor/autorica rada" ili "izvor: izradio/la autor/autorica rada".

Tablice i slike koje nisu vlastite i preuzete su iz drugih izvora (knjige, članci i sl.) moraju imati prethodno pribavljeno dopuštenje autora ili izdavača, odnosno nositelja autorskih prava koje se predaje zajedno s ostalom dokumentacijom uz gotovi rad studentskoj službi studija. Preuzete tablice i slike potrebno je prevesti na hrvatski jezik te u opisu tako pribavljenih slike i tablica mora stajati: "Pribavljeno i prerađeno iz (#broj reference#) uz dozvolu autora". Izuzetak su slike pod Creative Commons (CC) licencom, za koju je također potrebno navesti potrebne podatke prema vrsti CC licence. Detalji o vrstama CC licenci i načinu navođenja izvora dostupni su na poveznici: <https://foter.com/blog/how-to-attribute-creative-commons-photos/>. Obvezno je navesti izvor pribavljene tablice /slike u popis referencija zadovoljavajući uvjet navođenja prema redoslijedu

pojavljivanja. Prilikom prevođenja teksta na slici ili tablici potrebno je uskladiti font s fontom propisanim za pisanje rada

U radu se smiju nalaziti samo one tablice i slike na koje se u tekstu rada čitatelj upućuje! Tablice i slike za koje ne postoji poveznica u tekstu u radu su suvišne.

4.13. Matematički izrazi (jednadžbe, formule i sl.)

Manji broj jednostavnih matematičkih izraza uklapa se u tekst rada. Pri pisanju matematičkih izraza koji sadrže razlomke i druge oznake kojima su za zapis potrebna dva retka, a prikazuju se u jednom retku unutar teksta, treba voditi računa da zapis u jednom redu teksta odgovara originalnom izrazu.

Primjeri pravilnog i nepravilnog pisanja matematičkog izraza u jednom redu teksta:

$$V = \frac{f}{s + h}$$

PRAVILNO: $V = f/(s + h)$

NEPRAVILNO: $V = f/s + h$ ← suma **s + h** nije u nazivniku, samo pribrojnik **s**

$$s = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{N - 1}}$$

PRAVILNO: $\sqrt{\{\sum(x - \bar{x})^2\}/(N - 1)}$

NEPRAVILNO: $\sqrt{\{\sum(x - \bar{x})^2\}/(N - 1)}$ ← izraz (N - 1) nije obuhvaćen znakom korijena

Kod pisanja matematičkih izraza u jednom redu treba osobito paziti na pravilan redoslijed zagrada, a koji je: okrugla, uglata, vitičasta.

Primjer pravilnog redoslijeda zagrada u složenom matematičkom izrazu:

$$\{[x(x-1)-2x/3]\}/3x$$

Ako se u radu prikazuje veći broj složenijih matematičkih izraza, oni se unutar teksta izdvajaju u zasebne retke i numeriraju brojem u okrugloj zagradi uz desni rub stranice u visini samog matematičkog izraza, bez posebnog daljnjeg označavanja.

Primjer pravilnog označavanja izdvojenih matematičkih izraza:

$$s = \sqrt{\frac{\sum (x-\bar{x})^2}{N-1}} \quad (1)$$

5. Plagiranje

Plagiranje je po definiciji „preuzimanje ideja, metoda ili pisanih riječi drugoga, bez odgovarajuće naznake te s namjerom da se prikažu kao djelo onoga tko preuzima te ideje“. Plagiranje je jedan od najgorih iskaza znanstvenog nepoštenja, a predstavlja i jedan od oblika krađe intelektualnog vlasništva.

Jedna od zadaća znanstvene zajednice je da se u svakom trenutku bori protiv svih oblika znanstvenog nepoštenja, pa tako i plagiranja. Stoga je **obveza** svakog mentora da radove svojih kandidata provjere u nekom od sustava za provjeru izvornosti. **Izvješće o provedenoj provjeri izvornosti završnog/diplomskog rada (obrazac MFO-ZDI-09) predaje se zajedno s ostalom dokumentacijom uz gotovi rad studentskoj službi studija.**

5.1. Sustav za provjeru izvornosti radova Turniti

Ministarstvo znanosti i obrazovanja preplatilo se na sustav za provjeru izvornosti radova Turnitin. Ovaj sustav je namijenjen nastavnicima i mentorima kao alat za olakšavanje provjere izvornosti studentskih radova, te studentima kao alat za provjeru vlastitih radova.

5.2. Praktične napomene pri provjeri izvornosti radova

No repository

U postavkama zadaća odaberite mogućnost da se dokument ne sprema ni u jedan repozitorij (NO REPOSITORY) dokumenata. Na taj način je omogućena višekratna provjera istog rada bez usporedbe s prethodnim inačicama istog rada.

Priprema rada za pregled

Pri pregledu cijelog rada (od naslovnice do priloga) često se indeks sličnosti poveća bez prave osnove (višestruko prepoznavanje naslova poglavlja koji su u praksi zadani i isti u gotovo svim radovima, nazivi institucija u životopisu, nazivi ocjenskih ljestvica i čestica u standardiziranim upitnicima i sl.). Stoga se prije pregleda rad treba pripremiti na način da se iz rada izbace dijelovi čija se podudarnost ne može smatrati plagiranjem.

Dijelovi rada koje se preporuča isključiti iz rada koji se pregledava su:

- sve stranice prije prve stranice teksta rada tj. prve stranice Uvoda (naslovnica, obvezni listovi rada, sadržaj, popisi kratica, tablica i slika)
- stranice životopisa
- popis literature
- stranice priloga

5.3. Smjernice za izvještavanje provedene provjere izvornosti

Rezultat provjere u sustavu za provjeru izvornosti Turnitin je indeks sličnosti. Indeks sličnosti iskazuje se u postotku i može imati vrijednosti od 0 % do 100 %, a koje odgovaraju udjelu teksta pregledanog rada koji je preuzet iz drugih izvora.

Za očekivati je da radovi koji govore o istoj temi imaju neku razinu sličnosti, no tu sličnost treba nastojati smanjiti u najvećoj mogućoj mjeri.

U tablici 1. dane su uobičajene smjernice za postupanje mentora s obzirom na vrijednost indeksa sličnosti kao rezultata provjere izvornosti rada.

Tablica 1. Smjernice za postupanje mentora s obzirom na vrijednost indeksa sličnosti kao rezultata provjere izvornosti rada

Vrijednost indeksa sličnosti	Reakcija mentora
10 % i manje	Mentor ne reagira.
11 % do 20 %	Mentor daje obrazloženje.
21 % do 40 %	Mentor detaljno obrazlaže razloge visoke vrijednosti indeksa sličnosti.

Radovi s indeksom sličnosti većim od 40 % ne zadovoljavaju uvjete izvornosti i kao takvi ne mogu biti prihvaćeni i upućeni na javnu obranu.